

VEJLEDNING FOR RANDERS MIDTBYS

Facader & skilte

VEJLEDNING FOR RANDERS MIDTBYS

Facader & skilte

Randers kommune 1996

Indhold

Indledning	side 3	Detaljer	side 14
Proportioner	side 4	Butiksfacader	side 15
Længde	side 4	Butiksvinduer	side 15
Dybde	side 4	Liberalt erhverv i	
Højde	side 5	handelsgaderne	side 16
Sammenbygninger	side 5	Tyverisikring	side 16
		Markiser	side 17
Facader	side 6	Skilte	side 18
Konstruktioner	side 6	Facedeskilte	side 19
Materialer	side 7	Udhængsskilte	side 20
Farver	side 8	Henvisningsskilte	side 21
Fritlagte gavle	side 9	Skiltebelysning	side 21
		Lysskilte	side 22
		Sandwichskilte	side 22
Bygningsdele mv.	side 10	Østervold-kvarteret	side 23
Tage	side 10	Ansøgning	side 24
Kviste	side 10		
Porte	side 11		
Vinduer	side 11		
Døre	side 12		
Trapper og gelændere	side 13		
Antenner mv.	side 14		

Ny vejledning

Denne vejledning er en revideret udgave af vejledningen i de tre midt-bylokalplaner 181, 182, 183. Byrådets ønske om at fastholde og genskabe et harmonisk bybillede, gade- og gårdmiljø i Randers midtby, er ikke ændret siden den første vejledning. De erfaringer, som er høstet gennem arbejdet med midtbylokalplanerne, er indarbejdet i denne vejledning. **Bl.a. er der nu forskel på hvordan facaderne må udformes i forskellige dele af byen** (se lokalplanen).

Vejledningen henvender sig til

alle, der vil ændre ved en bygning i midt-byen. Det er byrådets opfattelse, at alt for præcise regler, vil kunne hæmme trangen til at søge den, i det enkelte tilfælde, arkitektonisk bedste løsning. Forståelsen af midtbyens kvaliteter er derfor lige så vigtig, som reglerne i lokalplanerne.

I

Randers midtby har mange af gadernes forløb ikke ændret siden middelalderen. Det betyder ikke, at alle bygningerne er "oprindelige". Snarere er udskiftningen de fleste steder sket lidt efter lidt. Man har følt sig forpligtet til at tage hensyn til de øvrige bygninger og den struktur de lå i. Derfor kan man fornemme historien i byen, uden den er museal.

Byrådet ser gerne så stor variation i arkitekturen som muligt, inden for rammer, der fortsat sikrer harmoni i forhold til den enkelte bygning, karré og gade.

Det kan være svært at forudsæ alle situationer og tage højde for dem allerede i vejledningen. Derfor må hvert enkelt tilfælde vurderes for sig. For eksempel kan et skilt være rigtigt i ét tilfælde, og helt ude af harmoni med bebyggelsen i et andet.

Vejledningen viser en række gode eksempler på facader og skiltning, for at give et indtryk af, hvad man kan forvente at få godkendt.

Er der tvivl i en sag, vil en af byrådet nedsat facadegruppe blive bedt om en indstilling.

Facadegruppen består af 5 personer fra henholdsvis Erhvervs-, handels-, ejer-, lejer- og turistforeningerne.

Facadegruppens rådgivning danner, sammen med teknisk forvaltnings indstilling, grundlaget for

Proportioner

teknisk udvalgs endelige afgørelse.

Længde

Den enkelte bygnings længde eller lodrette opdeling skal følge gadens rytme. Bygningens proportioner skal harmonere med nabobygningernes.

Facadernes proportioner er afgørende for helhedsindtrykket af gaderne. Proportionerne vil sige bygningens højde i forhold til længden, samt facadens lodrette og vandrette opdeling. Derudover er vinduer og døråbningers størrelser og placering, i forhold til hinanden og facaden som helhed, vigtig.

Når man "fylder" huller i facaderækken med nye bygninger, bør man

Fredensgade viser klart, hvad der menes med gadens rytme.

Den nye bygning er for lang og dominerer gadebilledet.

have øje for gadens "rytme". Med rytme menes længden af den enkelte facade i forhold til hele gedefacaden. Det betyder ikke at alle facader i en gade skal være lige lange. Der er dog grænser for hvor lang en

Den lodrette opdeling af facaden er ikke tilstrækkelig.

Den nye bygnings proportioner harmonerer med nabohusets.

facade kan være, hvis den ikke skal dominere gaden. Hvis facaden på en ny bygning er meget lang bør man derfor visuelt dele den op med lodrette markeringer, - også i tagfladen.

Dybde

Bygningens dybde skal afstemmes efter gadens øvrige bygningers dybde og være mellem 8 m og 12 m.

I Randers er bygningerne oftest mellem 8 og 12 meter dybe. Ved om- og nybygning bør bygningsdybden holdes inden for disse mål.

For at opnå størst mulig harmoni i gadebilledet skal dybden tilpasses gadens øvrige bygningers dybde.

Bygningen fornemmes næsten en etage højere pga. kvistene.

Jo dybere bygningen er, jo større bliver tagfladen, og dermed bliver den let dominerende i forhold til gadens øvrige tage.

Meget dybe bygninger har desuden den ulempe at det er svært at skaffe tilstrækkeligt dagslys til alle rum.

Bygningen er dårligt tilpasset nabobygningers arkitektur.

Bygninger med "samme" højde giver en rolig gade.

Højde

Bygningshøjden skal afpasses efter den eksisterende husrækkes højde.

En bygnings udformning har betydning for hvor høj den opfat-

En ny bygning godt tilpasset den eksisterende husrække.

Højden er ikke afstemt efter den eksisterende bygningsrækkes.

tes at være. Når man forestiller sig en bygning afgrænses den opad til af taget. Tårne, kviste og skorstenene kan dog ofte få bygningen til at synes det meste af en etage højere.

Man opnår den mest harmoniske gade, når bygningernes højder er tilpasset hinanden. Når man bygger nyt i et hul i facaderækken, er det vigtigt at tage hensyn til dette.

Sammenbygninger

Sammenbygninger skal ske med respekt for eksisterende byggeri, strukturer og arkitektur.

I ældre bydele er der tradition for, at sammenbygge husene i karreer langs med gaderne. Gadernes form er blevet bestemt af

Facader

Butiksfacaden er indrettet med respekt for bygningens helhed. Murpillerne er gennemgående, så bygningen står på jorden.

Bindingsværkshuset svæver oven på butikken.

Arkitektonisk hænger bygningen sammen fra sokkel til tag. Underetagens facade er lige så solid og gedigen, som den skal være for at bære resten af bygningen.

Bygningen svæver oven på butiksfacadens glas.

vandløb, markskel og matrikelskel. Det har ofte medført, at bygningernes hjørner ikke er vinkelrette. Nybyggeri har ikke altid taget hensyn til disse gamle strukturer.

Betydningen af at tage disse hensyn, har dog i de senere år vundet større forståelse. Det udelukker ikke, at der kan bygges i et moderne formsprog. Gammelt og nyt byggeri med respekt for hinanden giver en harmonisk by, men også en dynamisk by.

Konstruktioner

Facader på nye såvel som gamle bygninger skal fremstå som én konstruktiv helhed, fra sokkel til tag. Bygningen skal, med andre ord, hvile på jorden.

Det er svært at tro på at glasset kan bære resten af bygningen.

Renovering er sket med stor respekt for bygningens stil.

Når man udformer eller renoverer en facade, er det vigtigt at være tro mod bygningskonstruktionen. Tidligere behandlede man især butiksfacaderne, som om de konstruktivt ikke hang sammen med resten af bygningen. Ønsket om store glaspartier til udstilling var dominerende. Derfor ignorerede man bygningens oprindelige kon-

Bygningen er skåret over af facadebeklædningen.

Facadebeklædningen reflekterer lyset så den ser plasticagtig ud

struktioner og fandt i stedet komplicerede løsninger. Det har ofte resulteret i, at resten af bygningen ser ud til at svæve oven på glasset.

Materialer

Facadematerialer skal være i overensstemmelse med bygningens arkitektur. Bestemmelser om facadematerialer er forskellige for midtbyens kvarterer” (se lokalplan 262).

Renovering skal ske med respekt for den enkelte bygnings stilart og bygningen som helhed. Generelt tillades facadebeklædning ikke.

I Randers midtby er de fleste facader enten af tegl eller pudsede og malede. På gamle bygninger vil

Originale materialer og facadebehandling brugt ved renovering.

Spejlflekskerne fra glasset ødelægger facaden.

Facadebeklædningen skærer bygningen over.

samme grundfarve fra sokkel til tag. Selvstændig farvesætning af butiksfacaden skal undgås. Kontrastfarver bør ikke benyttes på hele facader

Farver opleves forskelligt alt efter hvilken sammenhæng de indgår i. Derfor vil byrådet ikke pege på én farveskala, som altid skal benyttes. Man vil hellere vurdere den nye facadefarve i hvert enkelt tilfælde. Udgangspunktet for vurderingen vil være, at skabe størst mulig harmoni i gademiljøet og sammenhæng i den enkelte facade.

For eksempel bør kontrastfarver ikke anvendes på en hel facade. Det får bygningen til at se ud som om den er skåret over.

Den tid eller stil, en bygning er bygget i, kan også betyde noget for valget af farve. Da man byggede bindingsværkshuse benyttede man sig af natur farver, som oftest hvid, gul og rød. De farver hører så

Facader med kontrastfarver er svære at opfatte som én helhed. Flere farver på samme facade bruges bedst når detaljer fremhæves med én (oftest lys eller hvid) farve og resten af bygningen holdes i samme grundfarve.

I Skt. Mortensgade har alle bygningerne samme farve.

En harmonisk gade har ikke nødvendigvis samme farve på alle

andre materialer virke fremmede. Nye bygninger passer ofte bedst ind i gadebilledet, hvis de traditionelle materialer benyttes, med mindre materialerne er behandlet talentfuldt. Generelt giver få og gedigne materialer det bedste resultat.

Beklædning på en del af facaden får bygningen til at se ud som om, den er skåret over. Uheldigvis dækker beklædning også ofte facadedetaljer; dele af vinduer mv. Derfor er det generelt et krav, at eksisterende beklædning fjernes i forbindelse med renovering af facaden.

Farver

Facadefarve skal vælges så den harmonerer med farven på de nærmeste huse. Man bør benytte

Når man vælger farve, bør man tage hensyn til gadens helhed.

Reklamer og "malerier" på gavlene virker dominerende, hvor imod en neutral farve "dæmper" gavlen

tæt sammen med bindingsværks-husene at det virker forkert at bruge blå i stedet for. - Det forholder sig ligesådan med bygninger fra andre perioder; nogle farver går bare ikke.

Selv om man ikke lægger sig fast på bestemte farveskalaer, er der alligevel nogle generelle tips, som er gode at skæve til, når man far-

Gavlen er blevet åbnet med vinduer og dør ud mod torvet.

vesætter sin facade:

Der ønskes den samme grundfarve fra sokkel til tag. Derved opnår man den mest helstøbte facade.

Vil man fremhæve detaljerne, kan det gøres med en lysere farve eller nuance af grundfarven.

Fordi soklen ofte bliver snavset kan det være en fordel at male den i en mørkere farve/nuance.

Fritlagte gavle

Permanent fritlagte gavle skal så vidt muligt "åbnes" med døre og vinduer. Fritlagte gavle skal males i neutrale farver. Tilladelse til gavlreklamer og -malerier gives kun, hvis det efter byrådets skøn tilfører stedet kvalitet.

Når en eller flere bygninger i en randbebyggelse/karré rives ned

Oplevelsen af rummet mellem husene overdøves af reklamen.

Samme farve på gavle og facader gør huset til en helhed.

Bygningsdele og detaljer

Kvistens materialer og farver bør afstemmes med facadens i øvrigt.

fritlægges gavlene, eller dele deraf, på de tilstødende bygninger. Nedrivning kan ske på grund af et gadegennembrud, et ønske om større friarealer, eller fordi man vil bygge nyt. En fritliggende gavl virker ofte voldsom, fordi proportionerne er store og detaljering mangler. Problemet løses ikke ved

Bygningens arkitektur betyder meget for valget af tagmateriale.

Kvistene er udformet som en del af facaden.

at dække gavlen med reklamer. Det vil fremhæve gavlen og gøre den mere anmassende. Når gavlen tiltrækker sig opmærksomheden, bliver det sværere at opleve helheden i det rum bygningerne danner mellem sig. Generelt er en diskret behandling af de fritstående gavle den bedste løsning.

Permanent fritlagte gavle bør åbnes med vinduer og eventuelt døre. Det vil dels give gavlen mere menneskelige dimensioner, dels vil lysforholdene i bygningen blive bedre.

Tags

Tagformen skal tilpasses de eksisterende bygningers tagform. Tagmaterialet skal være velvalgt i forhold til husets arkitektur og gades karakter. Kra-

Proportionerne er vigtige for hvordan man oplever kvisten.

vene til tagmaterialer og udformning af tagene er forskellige for midtbyens "kvarterer" (se lokalplan 262).

I Randers midtby er tagene karakteristiske ved at være 40°-50°-ers saddeltage, med rygning parallelt med gaden. Traditionelt er tagene

Her er det en selvfølge at vælge røde tegl som tagmateriale.

En smutvej gennem karreen.

i mange gader dækket med røde tegl eller skifer. I disse gader er det bedst, at holde fast i traditionen og bruge de oprindelige tagdækningsmaterialer.

Kviste

Kvistens materialer, proportioner og placering skal harmonere med

Lyse sprossvinduer og mørke vinduer - Forskellen er tydelig.

facadens materialer, proportioner og opdeling.

Kviste er en af de bygningsdele, der kan være med til at skabe variation i gadebilledet. Kvisten bryder meget med tagfladen, men hvis proportioner og placering afstemmes efter facadens vinduer, kan der skabes en god sammenhæng mellem tag og facade. Kvistens materialer skal selvfølgelig harmonere med bygningens øvrige materialer. Oftest vil tegl, zink, bly eller tagpap give det bedste resultat.

Kviste har en høj brugsværdi. Kvisten udvider rummet under taget, og giver, i modsætning til tagvinduer, mulighed for at se ned på gaden.

Vinduer

Nye vinduer og deres sprosseopdeling skal tilpasses bygningens stilart og arkitektur. Byrådet ser helst at karme og rammer er lyse

Sprosseopdelingen har betydning for hvordan facaden opfattes.

Porten er starten på strædet.

og at vinduerne åbner udad, med mindre bygningens arkitektur taler for noget andet. Krav-ene er dog forskellige for midtbyens "kvarterer" (Se lokalplan 262).

Vinduernes placering og format har betydning for hvordan facaden opleves.

Når vinduet åbner indad er der kun et hul i muren tilbage.

Dørenes udformning og detaljering skal harmonere med facadens. Disse gode eksempler er fra Brodregade, Torvegade og Nygade.

Indhakkene ved indgangen skaber variation i gadebilledet. Hvis de forsvinder, kommer gaden til at ligne en "storcenter - gade".

Indhakket er en helle i regnvej og blæst.

Traditionelt er byhusenes vinduer fagdelte, sprossede og derfor med små vinduer og fine detaljer. Mange af disse vinduer er blevet udskiftet med nye termovinduer uden sprosser. De ny store glasflader er som mørke huller at se på, og giver bygningerne et tomt udtryk. Samtidig gør manglen på detaljer oplevelsen af facadens fattigere.

Mange plasticvinduer har desværre den skavank, at de åbner indad. Det giver praktiske problemer (gardiner og blomster er uvægerligt i vejen) og kontakten mellem ude og inde er dårlig.

Porte

Porte skal bevares for at sikre variation og oplevelse. Ved ombygning og renovering skal porte tilpasses bygningens arkitektur.

Portene tillader spændende kig ind i gårdene, som ofte gemmer

på nogen af byens små overraskelser.

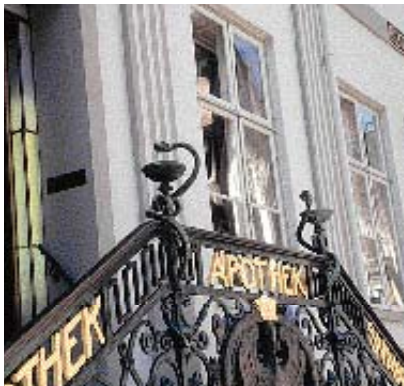
Det er karakteristisk for Randers, med dens "snørklede" struktur, at en port ofte er starten på en oplevelserig smutvej.

Døre

Døre skal passe til bygningens arkitektur i udformning og detaljering. Indhak ved butiksdøre skal

Dørens mørke farve, får den til at se ud som et hul i muren.

Gelænderne er udformet med fine detaljer og er på den måde med til at skabe en interessant gade. Eksemplerne er fra henholdsvis Middelgade, Nørregade og Rosengade.

bevares for at sikre variation og oplevelse.

Døren er det første, man møder når man kommer til et hus. Man kan sige, at den er et slags visitkort. Døren er også en del af bygningens arkitektur. Når man skifter en dør, bør den ny derfor have samme detaljeringsgrad som den gamle. Det vil sige, at man for eksempel ikke bør skifte en fyldningsdør ud med en glat dør. Hensynet til bygningens arkitektur skal naturligvis kombineres med

Trinnet er fjernet til fordel for en lille rampe i belægningen.

det funktionelle hensyn. Når døren er udformet så handicappede kan bruge den, så kan den også bruges af raske.

Mange forretningsfacader har et indhak ved indgangsdøren. De er med til at skabe variation og oplevelse, og derfor skal de bevares.

Desuden er de praktiske; de fungerer nærmest som et udendørs vindfang.

- Døre bør være så brede at en kørestol kan komme igennem.
- Automatiske dør-lukkere bør kunne åbnes med et tryk/træk på højst 2,5 kg. Døren bør være åben mindst 7 sek. og under hele passagen.
- Glasdøre bør være afmærket i en højde af 120 - 140 cm.
- Afmærkningen bør være en del af dørens udformning frem for noget der klistres på.

Gelænderet har dårlige detaljer og virker lidt pauvert i forhold til et ellers godt hus.

Gelænderet er for kort til at det kan bruges.

Antenneskoven på denne facade pynter ikke i gadebilledet.

Gode detaljer som disse er med til at berige gadebilledet og give byens brugere oplevelser.

Trapper og gelændere

Trapper og gelændere skal udformes i overensstemmelse med bygningens arkitektur og bør kunne bruges af handicappede.

Trapper og gelændere er en del af facaden. De skal derfor udformes, så de er i overensstemmelse med bygningens arkitektur.

Det er vigtigt at trappen er god at gå på, også for gangbesværede. Man skal især være opmærksom på om trappematerialet bliver glat i regnvejr. Gelænderet skal være godt at gribe om og langt nok til

Parabolantennen dækker kvistens vinduesdetaljer.

at man kan bruge det.

Hvis der kun er tale om et enkelt trappetrin, kan det være en mulighed, at sløjfe trinnet og lave en rampe i belægningen i stedet for. Så kan den også bruges af kørestolsbrugere.

- Trapper af klinker og fliser bliver let glatte.
- Trin bør højst være 15 cm høje og mindst 30 cm dybe.
- Gelændere med en diameter på ca. 5 cm er bedst at gribe om.
- Gelændere bør udformes i materialer der ikke er særlig påvirkelige af temperatur og fugt.
- Gelændere bør begynde 30 cm før

Butiksfacader

første trin og ende 30 cm efter sidste trin.

- Ramper bør ikke have en hældning større end 5%.

Antenner, paraboler & ledningsføring

Antenner og paraboler skal opsættes på steder, hvor de ikke ses fra gaden. Er modtageforholdene dårlige, kan byrådet give tilladelse til en alternativ placering.

Antenner og ledninger på facader og tage har stor betydning for det visuelle miljø i bykernen. Ofte slører antennerne facadedetaljer og især parabolantener, som der bliver flere og flere af i disse år, virker dominerende på facaderne.

Ikke alle supermarkeder har fået øjne op for at bruge butiksvinduerne til at frem-

Butiksvinduerne er handelsbyens visitkort og bør være en oplevelse for kunderne.

Detaljer

Gode bygningsdetaljer skal bevares ved renovering af facader, for at sikre variation og oplevelse.

Gode bygningsdetaljer er vigtige,

fordi de beriger bybilledet. Ved ny- og ombygning er det derfor vigtigt at bruge og bevare de gode detaljer. Det skal naturligvis gøres med tanke for, hvordan det passer til helheden.

Bygningsdetaljer kan være: gesimser, bånd, indfatning af døre og vinduer, kvadrepuds, egentlige figurer samt bygningsdele som f.eks. tårne og spir.

Traditionelt har man fremhævet detaljer på facaderne med hvid eller en lysere nuance af husets grundfarve.

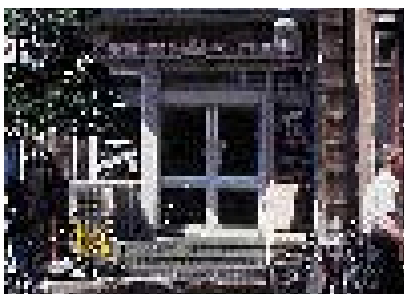
Butiksfacaden skal udformes, så den danner en helhed med resten af bygningens facade. Især er det vigtigt at bygningen visuelt står på jorden. Af samme grund kan

beklædning ikke accepteres på butiksfacader.

Beskrivelse af konstruktioner, materialer og farver findes foran i hæftet. Se kapitlet; "Facader".

Butiksvinduer

Butiksvinduer skal proportioneres i forhold til målsætningen om, at huset skal stå på jorden. Der gives ikke tilladelse til at butiksvinduer blandes, med for eksempel klæbefolie. Navn og logo tillades på vinduerne, men reglerne er forskellige for midtbyens "kvarterer"

Et smalt indgangsparti i gågaden er tilstrækkeligt.

Der er ikke meget handelsoptagelse på denne strækning.

Liberale erhverv med et lille indgangsparti eller et henvisningsskilt kan placere sig i handegaderne uden at det specielle miljø ødelægges.

(se lokalplan 262). Derudover tillades kun udsalgsskilte.

Butiksvinduer skal udformes så de harmonerer med bygningens øvrige vinduer, hvad angår størrelsesforhold, placering og sprosseopdeling. Det betyder ikke, at de skal ligne boligvinduerne, men at de skal være "i familie" med dem.

MEN til et godt butiksvindue hører der mere til, end at det er vel proportioneret. Butiksvinduer er til for at vise varerne frem, og derfor bør der være en flot udstilling.

Det er med spændende vinduesudstillinger og vareudbud forretningerne skal skabe det levende miljø, der får kunderne til at vælge bymidten som handelssted. For at sikre det specielle miljø, skal vinduesarealer, som ikke har udstil-

Specialglas og alarmtråde lader udstillingen komme til sin ret.

Gitre får butikken til at se meget lukket ud.

Eksempler på markiser som er tilpasset facaden. Eksemplerne er fra Østervold, Adelgade og Houmeden .

linger reduceres.

Det er et problem, at nogle butikker dækker vinduerne til. Ofte kompenserer disse butikker for, at kunderne ikke kan se “varen”. Det sker med umådeholden skiltning på facaden og/eller fortovet.

Liberalt erhverv i handlegaderne *Ved indretning af liberale erhverv i*

Den lange markise er opdelt i forhold til facadens inddeling.

stueetagen i handlegaderne, skal facadebredden begrænses til et indgangsparti. Et indgangsparti er en dør i passende bredde og et mindre udstillingsvindue (Se eksemplerne på denne side).

Liberala erhverv har ikke spændende vinduesudstillinger, men ønsker alligevel at placere sig i handlegaderne. For at tilgodese det ønske og samtidig bevare handlegadernes specielle miljø, bør liberale erhverv kun have et smalt indgangsparti.

Kontorlokalerne bør ligge bagerst i bygningen eller over stueetagen.

Tyverisikring

Tyverisikring skal respektere hele facadens udformning sådan, at forretningen stadig fremstår levende

Markisen er placeret for højt og dækker 1. sals vinduer.

Plasticmarkisen reflekterer lyset, så teksten ikke kan læses.

Skilte

efter lukketid.

Specialglas og alarmtråde kan umiddelbart godkendes.

Det er vigtigt at handlgaderne også er rare at færdes i uden for åbningstid. Derfor er det ikke lige meget hvordan tyverisikringen udformes. Man skal være opmærksom på, at tyverisikring kan kræve en byggetilladelse. Det gælder de tilfælde hvor flugtveje spærres.

Markiser

Markiser skal placeres over døre eller vinduer i stueetagen og skal kunne rulles sammen. Enkelte ste-

Når facaden i sig selv er et skilt, bliver skiltet en del af facaden.

Skiltningen er placeret harmonisk i forhold til dør og vinduer.

der kan de placeres over vinduer højere oppe (se lokalplan 262). De skal være af ensfarvet lærred, og

God skiltning er virkningsfuld selv om den begrænses.

kan have enten smal metalforkant på 5 cm eller 15 cm flæser. Tekst til-lades kun på markisens flæser . Dugen skal opdeles i forhold til facade- eller vinduesinddeling.

Der må ikke opsættes baldakiner eller faste markiser.

Markiser opsættes dels for at undgå generende solindfald, dels for at give tørvejlr ved vinduesudstillingerne. Markiser er nemme at tilpasse vindues- og døråbninger, så murpillerne visuelt har kontakt til resten af facaden.

Det er en fordel hvis markiserne kan rulles op. Det betyder at

Skiltene respekterer hinanden og facaden som helhed.

Eksempler på god facadeskiltning. De er fra henholdsvis Houmeden, Østergade og Gråbrødrestræde.

gaden skifter karakter, alt efter om butikkerne har åbent eller er lukkede. Som materiale til markiser egner ensfarvet lærred sig bedst. Det lever op til ønsket om kvalitet i bymidten, hvorimod plast og plastbehandlet lærred virker mere pauvert.

Byrådet skal give tilladelse til

Skiltningen dominerer og er ude af proportion med bygningen

skiltning i hvert enkelt tilfælde. Tilladelse gives på betingelse af at skiltene tages ned ved butikkens ophør. Skiltningen skal begrænses og underordne sig bygningens arkitektur hvad angår størrelse, placering og farve. Flere virksomheders skiltning på samme facade skal samordnes. Begrænset skiltning med mærkevarer er tilladt på markisers forkant og vinduer, samt på øvrig skiltning, hvis butikkens og mærkets navn er det samme.

Anmassende store skilte hører 70'ernes bilisme til. Kundernes opmærksomhed skulle fanges, når de med høj hastighed kørte forbi. I dag er de potentielle kunder i bykernen fodgængere. Fodgængernes lave hastighed giver mulighed for at begrænse skiltningen - og i stedet sætte kræf-

Det gennemgående skiltebånd skærer facaden over.

Bygningens opdeling respekteres af facadeskiltningen.

Selv på kort afstand er det svært at læse skiltet.

Der er mange muligheder når man udformer sit udhængsskilt. Fælles for de gode skilte er en umiddelbar aflæselighed af tekst, symbol eller logo.

terne ind på at højne kvaliteten. Den gode skiltning dominerer ikke bygningen, men underordner sig dens udformning. Særligt hvis en bygning huser flere virksomheder, bør skiltningen ses i sammenhæng, så facaden forbliver en helhed. For at opnå et harmonisk gadebillede er det en god idé at skele til gadens øvrige skiltning. Der kunne være en "linie" man kunne føre videre. Mærkevareskilte skal følge samme regler som anden skiltning.

Jo større udhængsskiltet er jo flere detaljer dækker det på huset.

Facadeskilte

Facadeskilte hænger parallelt med facaden, over stueetagens vinduer. Kravene til facadeskilte er forskellige for midtbyens "kvarterer". Fælles er at skiltene skal følge facadeopdelingen og at facadens detaljer og konstruktioner ikke må sløres/dækkes. Skilte med mærkevarenavne er tilladt hvis butikkens og mærkets navn er det samme.

Facadeskilte kan udformes på mange måder; maling direkte på facaden, skilte af træ eller metal og bogstaver opsat på facaden.

Den gode skiltning respekterer facadens opdeling. Det vil sige at skiltningen er placeret i forhold til dør- og vinduesåbninger og at den ikke dækker arkitektoniske detaljer og udsmykninger.

Gennemgående skiltebånd skal undgås, da de får bygningen til at

se ud som om den er skåret over. Af samme grund skal skilte på murpiller undgås. Kun hvis der ikke er plads over stueetagens vinduer gives undtagelsesvis en sådan til-ladelse. Skiltet bør da højst være 2/3 af murpillens bredde og have en begrænset højde.

Udhængsskilt

Udhængsskilte hænger vinkelret på stueetagens facade, under 1. etages vinduer. Det må ikke have en sidelængde over 0,8 m og må ikke være større end 0,5 m². Det skal placeres mindst 2,3 m over terræn og 1m fra fortovskantens lodrette flugt. (se gågaderegulati-vet)

Udhængsskilte bør være udført i et klart og let aflæseligt gra-fisk design. Skilte med mærkeva-

Lampen anbefales af kommunen til belysning af skilte.

Henvisningsskilte bør placeres i forhold til den dør eller port som fører til virksomheden. Flere skilte ved den samme dør eller port bør koordineres.

renavne er tilladt hvis butikkens og mærkets navn er det samme. Udhængsskiltet bør tilpasses bygningens farver, arkitektur og anden skiltning.

Udhængsskilte egner sig bedst til at fremhæve hvilken type butik, der er tale om. Det er vigtigt at skiltet er klart aflæseligt, ellers gør det ingen nytte. Et entydigt symbol (som skomagerens støvle), eller et kendt logo kan være gode udhængsskilte. I andre tilfælde er en enkel tekst det bedste. Udhængsskilte bør udformes, så de sammen med den øvrige skiltning udgør en helhed.

For at udhængsskiltene ikke kommer til at dominere gadebilledet, er det nødvendigt at begrænse det enkelte skilts størrelse. Erfarin-

Skilte kan belyses om aftenen, hvis skæret ikke blænder.

Henvisningsskilte for flere virksomheder, som udgør en helhed.

gerne har vist at et areal på højst 0,5m² er tilstrækkeligt.

Når udhængsskiltet placeres på facaden, bør man undgå at dække for naboens skilt.

Henvisningsskilt

Henvisningsskilte skal opsættes ved den dør eller port som fører til virksomheden. Skiltets størrelse skal afpasses efter omstændighederne, men må ikke være større end 0,5 m² eller længere end 0,8 m.

Henvisningsskiltet skal tilpasses

Lyskilte kan være både udhængsskilte, facadeskilte og henvisningsskilte. Eksemplerne er fra Torvegade, Kirkegade og Brødregade.

Skiltebånd i kontrastfarver er meget dominerende på bygnin-

bygningens farver, arkitektur og anden skiltning. Flere skilte skal

Også lyskilte bør placeres i forhold til døre og vinduesåbninger.

tilpasses hinanden.

Virksomheder der ligger i gården eller over stueetagen, kan have god grund til at sætte et henvisnings skilt op. Det er praktisk at skiltet er placeret ved den dør eller port som fører ind til virksomheden. Skiltets størrelse skal afpasses efter omstændighederne i hvert enkelt tilfælde. Dog må skiltet ikke have et areal større end 0,5m², eller sidelængde større end 0,8m. Henvisningsskilte bør tilpasses bygningens farver og arkitektur. Hvis flere henvisningsskilte skal sættes op ved samme dør eller port skal de tilpasses hinanden.

Skiltebelysning

Belysning af skilte må ikke blende omkringboende og trafikanter. Randers kommune anbefaler en energibesparende spot, som umiddelbart kan godkendes. Lysmængden (antallet af spots) skal begrænses mest muligt.

Østervold-kvarteret

Facadeskilte og udhængsskilte kan belyses med en diskret spotlight. Skiltebelysningen er bedst, hvis den ikke “overdøver” vinduernes lys, fordi opmærksomheden skal henledes på forretningens varer.

Det er vigtigt at fodgængere og andre trafikanter ikke blændes af skilte belysningen, ligesom der skal vises hensyn til oven- og naboer. For at sikre størst mulig sammenhæng i gaden, har kommunen fundet frem til en diskret spot som anbefales.

Lysskilte

Lysmængden fra lysskilte skal begrænses og lyset må ikke blæn-

BT-bygningen er flot og moderne midt i det gamle København.

Las Vegas-facaden er trods alt en tak for vildt - også for Østervold.

de omkringboende eller trafikanter. Kravene til lysskilte er forskellige for midtbyens “kvarterer”, men

Noget ud over det sædvanlige, men bygget med sans for kvalitet.

enkelstående bogstaver opsat direkte på murene er generelt bedst fordi de også er pæne om dagen (Se lokalplan 262). Udskiftning af skilteplader i eksisterende skiltekasser, behandles som ansøgning om et nyt skilt.

Det er vigtigt at huske på, at i dagslys er der ikke forskel på lysskilte og andre skilte. Derfor skal lysskilte følge samme regler, som i øvrigt gælder for den bestemte skiltetype. Lysskilte kan udformes på flere måder. Enkelstående bogstaver direkte på muren vil dog oftest være det som tager

Glas og farver brugt på en god måde til boliger i Amsterdam.

